

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego
Sąd Apelacyjny w Szczecinie
Prokuratura Apelacyjna w Szczecinie
Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie

ACTA IURIS STETINENSIS 8

ZESZYTY NAUKOWE UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO NR 835

Szczecin 2014

Komitet Redakcyjny

dr hab. Zbigniew Kuniewicz prof. US – Dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego
Ryszard Iwankiewicz – Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
Grzegorz Jankowski – Prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie
Józef Skoczeń – Prokurator Apelacyjny

Maciej Żelazowski – Sędzia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
Arkadiusz Windak – Sędzia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie, Przewodniczący II Wydziału
Tadeusz Kulikowski – Zastępca Prokuratora Apelacyjnego
dr hab. Marek Andrzejewski prof. US – Redaktor naukowy
Szymon Słotwiński – Sekretarz redakcji

Rada Naukowa

prof. dr hab. Roman Hauser – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu | prof. dr hab. Andrzej Jakubecki – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie | prof. dr hab. Andrzej Marciniak – Uniwersytet Łódzki | prof. dr hab. Mirosław Nazar – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie | prof. dr hab. Zbigniew Ofiarski – Uniwersytet Szczeciński | dr hab. Adam Olejniczak prof. UAM – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu | dr hab. Lech Paprzycki – Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie | prof. dr hab. Władysław Rozwadowski – Uniwersytet Szczeciński | prof. dr hab. Tadeusz Smoczyński – Uniwersytet Szczeciński, Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk | prof. dr hab. Roman Wieruszewski – Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk | prof. dr hab. Bronisław Ziemanin – Uniwersytet Szczeciński | Rosario Sapienza, Full Professor of International and European Law – The University of Catania School of Law | Ashok R. Patil, Prof. dr L.L.M., Ph.D. – National Law School of India University, Bangalore, Karnataka State (India) | Fursa Svetlana Yaroslavovna, prof. dr hab. honoured lawyer of Ukraine | Svitlana Yaroslavivna Fursa, prof. dr hab. honoured lawyer of Ukraine | Henry Zhuhao Wang, Assistant Professor – China University of Political Science and Law | Prof. habil. dr. Vytautas Nekrosius – Uniwersytet Wileński | Dr John Sorabji – University College, London | José García-Añón, Ph.D. in Law, Full Professor, School of Law – University of València (Spain) | Terekhova Lydia, Professor, Doctor of Law, Omsk state University, Faculty of Law | Masahiko Omura, Doctor of Law, Professor at Chuo University Law School (Tokyo, Japan) | Elena Kudryavtseva, Professor, Law Faculty of Moscow State University | Alexandre Freitas Câmara, Professor Emeritus and Head of Civil Procedure Department at Rio de Janeiro Judicial School | Jayesh Rathod, Associate Professor of Law – American University Washington College of Law | Rett R. Ludwikowski, Ph.D., Professor of Law, Columbus School of Law – The Catholic University of America | Lilia Abramchik, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor – Yanka Kupala State University of Grodno (Belarus) | Prof. dr. Frieder Dunkel, Universität Greifswald | Prof. Emilio Castorina, University of Catania

Lista recenzentów znajduje się na stronie internetowej zeszytu naukowego | <http://wpiaus.pl/actaiuris>

Redaktor naukowy | dr hab. Marek Andrzejewski prof. US

Redaktor tematyczny | Szymon Słotwiński

Redaktor językowy | Joanna Dżaman

Korektor | Joanna Grzybowska

Skład komputerowy | Iwona Mazurkiewicz

**Publikacja została wydana dzięki wsparciu finansowemu
Sądu Apelacyjnego, Prokuratury Apelacyjnej, Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego**

Wersja papierowa jest wersją pierwotną
Pełna wersja publikacji <http://wpiaus.pl/actaiuris>

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne online w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, <http://cejsh.icm.edu.pl>

© Copyright by Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2014

ISSN 1640-6818 | ISSN 2083-4373

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO

Wydanie I. Ark. wyd. 10,0. Ark. druk 13,3. Format B5. Nakład 196 egz.

SPIS TREŚCI

ORZECZNICTWO SĄDÓW SZCZECIŃSKICH

Orzeczenie nr 2. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 sierpnia 2013 r., sygn. akt I ACa 358/13	7
--	---

PRAWO ADMINISTRACYJNE

Anna Barczak, Ewa Kowalewska – Opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.....	27
Monika Szewczyk – Podmiotowość. Samodzielność. Aktywność. Status prawny podmiotów agencyjnych w świetle rozważań teoretyczno-prawnych	47
Andrzej Gola – Dylematy związane z wyróżnianiem prawa kolejowego jako kompleksowej gałęzi prawa	65
Małgorzata W. Greßler – Uwagi o wolności podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej w prawie Republiki Białorusi	79
Marzena Aftyka – Glosa do Wyroku Sądu w sprawie <i>Deutsche Bahn v. Komisja</i> z dnia 6 września 2013 r. (sprawy połączone T-289/11, T-290/11 i T-521/11).....	105

PRAWO CYWILNE MATERIALNE I PROCESOWE

Michał Wojdała – Pomoc prawna z urzędu w procesie cywilnym. Przesłanki wyznaczenia pełnomocnika procesowego. Komentarz do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30 grudnia 2013 roku, III AUz 485/13	121
---	-----

Monika Futrzyńska-Mielcarzewicz, Szymon Slotwiński – Węzłowe zagadnienia zarządu majątkiem wspólnym. Analiza dogmatyczno-prawna. Część II – zagadnienia szczegółowe	133
--	-----

PRAWO KARNE MATERIALNE I PROCESOWE

Michał Peno – O odpowiedzialności karnej w świetle koncepcji komunikacyjnej kary. Uwagi krytyczne.....	155
Remigiusz Rabiega – Związek przyczynowy jako podstawowy warunek pozwalający na przypisanie odpowiedzialności sprawcy przestępstwa skutkowego. Próba uporządkowania pojęć.....	175
Paweł Brzozowski – Podstawa prawna odmowy wszczęcia (umorzenia) postępowania karnego w sytuacji wystąpienia pozaustawowego kontratywu.....	197

Małgorzata W. Greßler

Uniwersytet Szczeciński

**UWAGI O WOLNOŚCI PODEJMOWANIA I WYKONYWANIA
DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
W PRAWIE REPUBLIKI BIAŁORUSI***

Streszczenie

Legislator białoruski dla realizowania wolności gospodarczej na terenie swojego kraju ustanowił wiele zasad. Reguły te nie odbiegają od standardów państw demokratycznych. Działalność gospodarczą podjąć mogą zarówno obywatele państwa, jak i podmioty zagraniczne. Przedsiębiorca (inwestor) ma możliwość wyboru formy prawnej, w której chciałby prowadzić działalność gospodarczą, natomiast suweren nie ma prawa bezgranicznej ingerencji w tę działalność. Deklarowane przez ustawodawcę zasady korzystania z pomocy publicznej czy obowiązki związane z kontrolą i nadzorem w gospodarce są jasne i klarowne. Analiza ustawodawstwa gospodarczego pozwala na wyprowadzenie wniosku, że od strony legislacyjnej Republika Białorusi spełnia wymogi demokratyczne w dziedzinie tej konkretnej wolności (wolności podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej). Niemniej jednak wydaje się, że białoruska gospodarka rynkowa nie jest faktycznie silna, gdyż – jak do tej pory – podmiotem dominującym w zarządzaniu gospodarką nadal pozostaje państwo.

Słowa kluczowe: białoruskie prawo gospodarcze publiczne, wolność gospodarcza, działalność gospodarcza, formy prawne działalności gospodarczej, prywatyzacja, mały przedsiębiorca, pomoc państwa dla małych przedsiębiorców

* Autorka pragnie podziękować Władimirowi Stratonovitschowi za pomoc w opracowaniu oryginalnych tekstów źródłowych oraz za Jego cenne uwagi.

Wprowadzenie. Demokratycznie socjalne państwo prawa

Problematyka przemian polityczno-społecznych oraz gospodarczych na Białorusi może być analizowana w różnych aspektach¹. Podobnie jak w innych państwach postkomunistycznych, także i w przypadku tego kraju, okres transformacji bywa określany jako bardzo – lub wręcz „ekstremalnie” – skomplikowany i problematyczny².

Ustrojodawca w Konstytucji Republiki Białorusi z dnia 15 marca 1994 r.³ stanowi *expressis verbis*, że kraj ten jest „demokratycznie socjalnym państwem prawa” (демократическое социальное правовое государство). Zastanawiające jest w tym kontekście, czy w przywołanym systemie gospodarka rynkowa jest *faktycznie* silna? Na sformułowane w ten sposób pytanie odpowiedzieć należy raczej negatywnie⁴, gdyż podmiotem dominującym w zarządzaniu gospodarką nadal pozostaje państwo⁵. Czy oznacza to zatem, że w przywołanym porządku prawnym *zakłada* swoistego rodzaju niechęć do inwestycji prywatnych? W mojej opinii – mimo wszystko – nie⁶. Wnikliwa bowiem analiza piśmiennictwa oraz aktów prawnych związanych z inwestowaniem (i przede wszystkim z tą jego formą, jaką jest prowadzenie działalności gospodarczej) na terenie Republiki Białorusi pozwala wyprowadzić wnioski o istnieniu podstaw prawnych dla swobód gospodarczych⁷. Oczywiście, „regulacje prawne (...) mogą być mniej lub bardziej uciążliwe dla przedsiębiorców i czasami nawet zniechęcać do

¹ T. Frye, *Building states and markets after communism: the perils of polarized democracy*, New York 2010, s. 98 i n.

² V. Rosmarov, *Development of entrepreneurship and SMEs in countries in transition. The Belarusian experience*, New York 2003, s. 5 i n.

³ Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь ад 15 марта 1994 года.

⁴ D. Lane, *The impact of economic crisis: Russia, Belarus and Ukraine in comparative perspective*, „Journal of Communist Studies and Transition Politics” 2011, no. 3–4, s. 590.

⁵ Ponad 50% własności w gospodarce stanowi własność państwowa, co więcej – w większości *de iure* prywatnych spółek akcyjnych udziały ma państwo (w 2009 r. ok. 75% udziałów w niemal 70% utworzonych spółek, przy czym jedynie ok. 10% nie miało wcale udziału kapitału państwowego), E. Rakova, *History and prospects of privatisation in Belarus*, „BellarusInfo” 2009, no. 2, s. 1.

⁶ Podobnego zdania jest J. Korosteleva, *The global recession and the Belarusian economy. Revealing cracks in the model*, „Journal of Communist Studies and Transition Politics” 2011, no. 3–4, s. 635.

⁷ D. Lane, *The impact of economic crisis...*, s. 591 i n.

podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, ale w swojej istocie, a zwłaszcza zamiarze, nie stanowią o woli ograniczania przedsiębiorczości”⁸.

Odnosnie do białoruskich procesów prywatyzacyjnych odnotować warto, że ich charakter opisać można jako stopniowy⁹, dlatego właśnie – pomimo odzyskania niepodległości w 1991 r. i zapoczątkowania przemian gospodarczych – nadal przeważająca część białoruskich przedsiębiorstw należy do państwa lub też jest przez nie częściowo kontrolowana¹⁰, co już wcześniej zasygnalizowano. Nie ulega wątpliwości, iż przemiany społeczno-gospodarcze nie przebiegają w każdym kraju identycznie. Są one specyficzne dla każdego państwa i jego narodu – nie są przekładalne z jednego porządku prawno-gospodarczego na inny¹¹. Trudno jest jednak jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, który sposób dokonywania się tych przemian (powodowania wzrostu efektywności gospodarki przez udział inicjatywy prywatnej¹²) jest lepszy (skuteczniejszy¹³) i bardziej „przyjazny” społeczeństwu¹⁴.

Wydaje się mimo wszystko, że zbyt szybkie wprowadzanie przemian gospodarczych nie implikuje w każdym przypadku natychmiastowych korzyści dla obywateli¹⁵, gdyż – być może – nie będą oni przygotowani na korzystanie z nowych dobrodziejstw legislacyjnych¹⁶, co zdaje się potwierdzać analiza piśmiennictwa z zakresu transformacji gospodarczej wschodnich Niemiec¹⁷. Co więcej,

⁸ C. Kosikowski, *Czy w Polsce może być więcej wolności gospodarczej?*, w: *Księga jubileuszowa Profesora Stanisława Jędrzejewskiego*, red. H. Nowicki, W. Szwajder, Toruń 2009, s. 279.

⁹ A. Libman, E. Vinokurov, *Holding-together regionalism. Twenty years of post-Soviet integration*. Basingstoke, Hampshire–New York 2012, s. 56.

¹⁰ P. Śarcewic, *Privatization in Central and Eastern Europe*, London 2003, s. 7.

¹¹ M.W. Greßler, *Etyczne ograniczenia w podejmowaniu i wykonywaniu działalności gospodarczej w prawie polskim i niemieckim*, Szczecin 2011, s. 14.

¹² R. Kirchner, R. Giucci, A. Skriba, *Privatisation in Belarus. Improving the implementation framework*, Minsk 2010, s. 10.

¹³ A. Libman, E. Vinokurov, *Holding-together regionalism...*, s. 59 i n.

¹⁴ G. Hull, *Small business tricking up in Central and Eastern Europe*, New York 1999, s. 271 i n.

¹⁵ S. Stroschein, *Ethnic struggle, coexistence, and democratization in Eastern Europe*, Cambridge 2012, s. 252.

¹⁶ G. Van der Loo, P. Van Elsuwege, *Competing paths of regional economic integration in the post-Soviet space. Legal and political dilemmas for Ukraine*, „Review of Central and East European Law” 2012, no. 37, s. 421.

¹⁷ I.J. Nordt, *Small business development in post-communist East Germany and Russia*, Washington DC 2003, s. 8 i n.

sądzić można, iż niezwykle nietypowe dla krajów komunistycznych chińskie podejście – zakładające nie tyle błyskawiczne przejście do gospodarki rynkowej, ile stopniowe znoszenie barier i otwieranie się systemu na prywatną działalność gospodarczą – pozwoliło na w miarę szybkie osiągnięcie stabilizacji społecznej przy minimalnych zachwianiach gospodarczych¹⁸. Być może są to przyczyny, dla których białoruski prawodawca niechętnie prywatyzuje znaczące i przynoszące dochody przedsiębiorstwa państwowe¹⁹.

W fachowej literaturze ekonomicznej żądanie przez administrację białoruską „nierozsądnie wysokich cen” za prywatyzowane podmioty bywa krytykowane²⁰. Zwraca się również uwagę na inne warunki stawiane prywatnym inwestorom gotowym do przejścia mienia państwowego, takie jak zagwarantowanie określonej liczby miejsc pracy, przedłużenie pracownikom prywatyzowanego przedsiębiorstwa umów o pracę z zachowaniem dotychczasowego systemu wynagrodzeń, zobowiązanie do inwestycji w określonych wysokościach czy też zapewnienie pracownikom udziału w określonych programach socjalnych²¹, przy czym są one oceniane zarówno pozytywnie²², jak i negatywnie. Przedstawiciele tej ostatniej grupy upatrują się tutaj ograniczania wolności przedsiębiorczości poprzez narzucanie przez suwerena nowemu właścicielowi kierunku rozwoju prywatyzowanego przedsiębiorstwa²³. Podobnie (pejoratywnie) kwalifikuje się „zadziwiająca liczbę różnych instytucji państwowych (...) odpowiedzialnych za prywatyzację i brak jasnego podziału własności i kompetencji pomiędzy nimi”²⁴ przy jednoczesnym braku kompetencji decyzyjnych finalizujących choćby mniejszej rangi akty prywatyzacyjne. W swoim edykcie z dnia 25 maja

¹⁸ B. Naughton, *The Chinese economy: transitions and growth*, Cambridge 2007, s. 86 i n.

¹⁹ Tego zdania są np. T. Frye, *Building states...*, s. 43 oraz M.M. Balmaceda, *The politics of energy dependency. Ukraine, Belarus, and Lithuania between domestic oligarchs and Russian pressure*, Toronto 2012, s. 128.

²⁰ M. Akulava, *Foreign investments: not just attraction, but effectiveness*, Minsk 2011, s. 7 i n.

²¹ Np. art 1 ust. 6 Edyktu Prezydenta Republiki Białorusi z dn. 25 lutego 2008 r. nr 113 (pełna nazwa: Указ Президента Республики Беларусь от 25 февраля 2008 г. № 113 о порядке и условиях продажи юридическим лицам предприятий как имущественных комплексов убыточных государственных организаций, з różn. zm.) wymienia tu tzw. социальные программы по поддержке коллектива работников.

²² M. Akulava, *Foreign investments...*, s. 7 i n.

²³ R. Kirchner, R. Giucci, A. Skriba, *Privatisation in Belarus...*, s. 6.

²⁴ Tamże, s. 3.

2010 r. nr 273²⁵ o wprowadzeniu do porządku prawnego Państwowej Agencji do spraw Inwestycji i Prywatyzacji (Национальное агентство инвестиций и приватизации) prezydent optuje wprawdzie za wykreowaniem instytucji mającej na celu „podniesienie efektywności procesów prywatyzacyjnych” (повышения эффективности приватизационных процессов)²⁶, niemniej jest ona odpowiedzialna przed rządem i kontrolowana przez ciało nadzorcze, w którego skład wchodzi członkowie administracji prezydenckiej i inni urzędnicy rządowi²⁷, wątplić więc można, czy rzeczywiście owa efektywność zostanie podniesiona²⁸.

Jeśli idzie o wykładnię samego terminu „prywatyzacja” (приватизация) w białoruskim porządku prawnym, zauważyć wypada, że nie odbiega ona specjalnie od pojmowania tego pojęcia w innych systemach legislacyjnych i rozumie się przez nią przejście praw własności przez osoby fizyczne lub osoby prawne nad mieniem państwowym. W rezultacie prywatyzacji państwo traci prawa własności, prawa do zarządzania mieniem państwowym i jednocześnie urzędnicy państwowi zostają pozbawieni uprawnień do bezpośredniego administrowania tym mieniem²⁹. Wydaje się jednak, iż w przypadku białoruskiego porządku legislacyjnego nie jest to w całej rozciągłości prywatyzacja mająca na celu przede wszystkim kształtowanie gospodarki rynkowej³⁰. Sądzić należy, że chodzi tu raczej o zasygnalizowane wyżej zachęcenie do inwestycji w przedsiębiorstwa państwowe, ale funkcjonujące w obrocie gospodarczym na nieco innych (wolnorynkowych?) zasadach, przy czym ich zadaniem jest generowanie zysków na rzecz państwa³¹.

²⁵ Указ Президента Республики Беларусь от 25 мая 2010 г. № 273 о создании государственного учреждения Национальное агентство инвестиций и приватизации, z późn. zm.

²⁶ Art. 1 edyktu jw.

²⁷ Art. 2 ust. 2 i n. edyktu jw.

²⁸ S. Stroschein, *Ethnic struggle...*, s. 112.

²⁹ Art. 1 Ustawy Republiki Białorusi z dnia 19 stycznia 1993 r. nr 2103-XII o przekształcaniu i prywatyzacji przedsiębiorstw radzieckich w Republice Białorusi – Закон Республики Беларусь от 19 января 1993 г. № 2103-XII О разгосударствлении и приватизации государственной собственности в Республике Беларусь, z późn. zm.

³⁰ J.-H. Meyer-Sahling, T. Veen, *Governing the post-communist state: government alternation and senior civil service politicisation in Central and Eastern Europe*, „East European Politics” 2012, no. 1, s. 12.

³¹ M. Myant, J. Drahoukoupil, *Integrated and corrupted: capitalism in transitional post-communist Europe (Review of Transition economies: political economy in Russia, Eastern Europe and Central Asia)*, New York 2011, s. 142; M. Zaborowski, *Westernizing the east: external*

Prawo do udziału w prywatyzacji (do nabycia prywatyzowanego mienia) przysługuje co do zasady³² w ustawowo określonej kolejności: 1) pracownikom (работникам) prywatyzowanego przedsiębiorstwa oraz 2) [pozostałym] obywatelom Białorusi (гражданам Республики Беларусь), 3) [innym] osobom prawnym i fizycznym – tzw. podmiotom prywatyzacji (иным субъектам приватизации). Ta ostatnia grupa może nabywać akcje – w zależności od formuły prywatyzacji – albo na aukcjach, albo w drodze konkursów, przedstawiając swoje projekty inwestycyjne dotyczące rozwoju nabywanej spółki³³.

Wypada zgodzić się z uwagą podnoszoną w piśmiennictwie, że jeżeli za cztery główne wyznaczniki procesów przemian gospodarczych uznaje się uwolnienie cen, stabilizację makroekonomiczną, restrukturyzację i prywatyzację oraz reformy prawne i instytucjonalne³⁴, to dwie pierwsze przesłanki mogą być zrealizowane stosunkowo szybko, natomiast pozostałe dla swego urzeczywistnienia wymagają intensywniejszego i dłuższego nakładu czasowego³⁵.

Jak już wspomniano, transformacja gospodarcza jest uznawana za pomyślną, jeżeli w jej wyniku wykreowane zostanie otoczenie (prawne) przyjazne dla przedsiębiorczości, bez względu na wielkość przedsiębiorców (podmiotów gospodarujących)³⁶. Nie ulega jednak wątpliwości, że jest to niezwykle trudne zadanie, tym bardziej wtedy, gdy przeobrażenia będą dokonywane w czasie międzynarodowych kryzysów gospodarczych. Czy małe państwa – do których

influences in the post-communist transformation of eastern and central Europe, „Communist Studies and Transition Politics” 2005, no. 1, s. 17.

³² Art. 4 przywołanej ustawy stanowi o nieco innym kręgu podmiotów uprawnionych do czynnego udziału w procesach prywatyzacyjnych. W tym akcie prawnym uwzględniono m.in. osoby fizyczne i prawne, przedsiębiorców będących osobami fizycznymi, obcokrajowców i bezpaństwowców, białoruskie osoby prawne, organizacje międzynarodowe, zagraniczne osoby prawne oraz zagraniczne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które na mocy przepisów prawnych mają zdolność prawną.

³³ Art. 1. ust. 9 Dekretu Prezydenta Republiki Białorusi z dnia 20 marca 1998 r. nr 3 o prywatyzacji przedsiębiorstw radzieckich w Republice Białorusi – Декрет Президента Республики Беларусь от 20 марта 1998 г. № 3 о приватизации государственной собственности в Республике Беларусь, z późn. zm.

³⁴ I. Pelipas, *Money and prices in Belarus. Information content of different monetary aggregate*, w: *The periphery of the euro. Monetary and exchange rate policy in CIS countries*, red. L.W. de Souza, P. de Lombearde, Ashgate 2006, s. 235 i n.

³⁵ V. Chakmarowa, *Belarus in the word. Finding the ways to overcome economic difficulties*, Washington DC 2010, s. 2.

³⁶ N. Bekus, *Struggle over identity: the official and the alternative „Belarusianness”*, Budapest 2010, s. 213.

bez wątplenia można zaliczyć Białoruś – mają możliwość rzeczywistego oddziaływania na gospodarkę światową? Sądzę, że na tak postawione pytanie należy odpowiedzieć negatywnie³⁷. Czy zatem tak scharakteryzowane kraje nie mogą zrobić niczego, co mogłoby się przyczynić do ich postępu gospodarczego? Moim zdaniem także i tutaj należałoby definitywnie udzielić odpowiedzi przeczącej³⁸. W ich gestii pozostaje przecież wiele środków instytucjonalnych i prawnych wspierających podejmowanie działalności gospodarczej, przykładowo, przez małych przedsiębiorców czy też angażowanie się w obrót ekonomiczny na określonym terenie³⁹.

Mikro- i mali przedsiębiorcy prawa białoruskiego

Podział przedsiębiorców ze względu na ich wielkość nie jest *novum* w doktrynie prawa gospodarczego publicznego⁴⁰. Istnieją jednak różne kryteria, ze względu na które poszczególni przedsiębiorcy mogą być zaklasyfikowani do poszczególnych grup jako mikro-, mali- lub średni przedsiębiorcy⁴¹. Do najczęściej spotykanych należą: liczba zatrudnianych osób przez danego przedsiębiorcę, wysokość obrotu netto ze sprzedaży towarów i usług oraz operacji finansowych, suma aktywów bilansu⁴² czy zależność od innych przedsiębiorców⁴³.

Również legislator białoruski wprowadził do swojego systemu prawnego⁴⁴ pojęcia „mikro- i mały przedsiębiorca”, przy czym dla tych przedsiębiorców

³⁷ Tego zdania są również E. Korosteleva, M. Natorski, L. Simao, *The eastern dimension of the European neighbourhood policy: practices, instruments and social structures*, „East European Politics” 2013, no. 3, s. 259.

³⁸ W tym duchu D. Rotman, N. Vererneeva, *Belarus in the context of the neighbourhood policy. Between the EU and Russia*, „Journal of Communist Studies and Transition Politics” 2011, no. 1, s. 75.

³⁹ I. Pelipas, *Struktural breaks and dynamic characteristics of inflation and growth rates of monetary aggregates*, Minsk 2011, s. 4.

⁴⁰ M. Pawełczyk, *Prawo działalności gospodarczej – uwagi krytyczne*, „Rejent” 2001, nr 3, s. 91.

⁴¹ S.M. Gates, K.J. Leuschner, *In the name of entrepreneurship: the logic and effects of special regulatory treatment for small business*, Santa Monica 2007, s. 285.

⁴² A. Szafrąński, *Przedsiębiorca i działalność gospodarcza*, w: Z. Szafrąński, A. Szafrąński, *Publiczne prawo gospodarcze*, Warszawa 2010, s. 88.

⁴³ S.M. Gates, K.J. Leuschner, *In the name of entrepreneurship...*, s. 285.

⁴⁴ Hierarchia źródeł prawa w białoruskim porządku prawnym nie jest do końca przekładalna na polski system legislacyjny i materializuje się następująco: 1) aktem najwyższej rangi – co

przewidziano szczególne wsparcie przez państwo. W tamtejszym porządku prawnym znaczenie terminu „mały przedsiębiorca” ewaluowało. Pierwotnie – to jest w połowie lat 90. ubiegłego stulecia – pomimo użycia przez ustawodawcę sformułowania „mały przedsiębiorca”, mieliśmy do czynienia z instytucją bliźniaczą do funkcjonującego w rodzimym porządku ustawowym – „mikroprzedsiębiorcy”. Nadmienić w tym miejscu należy, iż w owym początkowym okresie wprowadzania regulacji pomocowych dla określonego typu przedsiębiorców legislator białoruski podzielił ich ze względu na wielkość na małych, średnich i pozostałych. Uczynił tak przykładowo w Ustawie nr 685-XIII z dnia 16 października 1996 r. o pomocy państwa dla małych przedsiębiorców⁴⁵, których definicja legalna odwoływała się wprawdzie do kryterium pracowników, niemniej ich liczba nie była taka sama dla wszystkich sektorów gospodarki. W przemyśle ciężkim i transporcie ustawodawca wyznaczył granicę 100 zatrudnionych osób, w rolnictwie i przemyśle technologicznym – 60, w budownictwie i handlu hurtowym – 50, w handlu detalicznym i usługach drobnych – 30 oraz 25 osób w innych sektorach nieprodukcyjnych⁴⁶. W innym akcie prawnym, mianowicie

zrozumiałe – jest Konstytucja Republiki Białoruskiej wraz ze zmianami z 1994 r. – Конституция Республики Беларусь от 15 марта 1994 г.; 2) uchwalane przez parlament ustawy (mogące przybierać także inne nazwy, jak statuty) i podpisane przez prezydenta (np. Ustawa z dnia 9 grudnia 1992 r. nr 2020-XII o przedsiębiorstwach – Закон Республики Беларусь от 9 декабря 1992 г. № 2020-XII о хозяйственных обществах, z późn. zm.; Kodeks cywilny Republiki Białorusi z dnia 7 grudnia 1998 r. nr 218-3 – Гражданский кодекс Республики Беларусь от 7 декабря 1998 г. № 218-3, z późn. zm. – dalej: ВКС); 3) prezydenckie akty prawne o mocy ustawy uchwalane na podstawie art. 101 Konstytucji (np. Dekret Prezydenta Republiki Białorusi z dnia 16 stycznia 2009 r. nr 1 o rejestracji i zgłoszeniu zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej przez podmioty gospodarcze – Декрет Президента Республики Беларусь от 16 января 2009 г. № 1 о государственной регистрации и ликвидации [прекращении деятельности] субъектов хозяйствования, z późn. zm. – dalej: DoR; Edykt Prezydenta Republiki Białoruskiej z dnia 18 czerwca 2005 r. nr 285 o wybranych środkach rejestracji działalności gospodarczej – Указ Президента Республики Беларусь от 18 июня 2005 г. № 285 О некоторых мерах по регулированию предпринимательской деятельности, z późn. zm.; 4) decyzje rządu (np. *Państwowy program wspierania małych przedsiębiorstw na lata 2010–2012 uchwalony 28 grudnia 2009 r.* – Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 28 декабря 2009 г. № 1721 О Государственной программе поддержки малого и среднего предпринимательства в Республике Беларусь на 2010–2012 годы); 5) akty prawne organów administracji państwowej (np. ministrów); 6) akty prawa miejscowego (państwo białoruskie podzielone jest administracyjnie na sześć okręgów (woblastc), którym to podporządkowane są rejonu (раён). Przez pojęcie „akty prawa miejscowego” w doktrynie subsumuje się akty prawne wprowadzone do porządku legislacyjnego na poziomie okręgowym. Por. A. Birkner, S. Makarchuk, *Doing business in Belarus*, Minsk 2010, s. 4.

⁴⁵ Закон Республики Беларусь от 16 октября 1996 г. № 685-XIII о государственной поддержке малого предпринимательства в Республике Беларусь, z późn. zm.

⁴⁶ Art. 3 ustawy jw.

w edykcie prezydenta z dnia 21 maja 2009 r. o niektórych środkach pomocowych państwa dla małych przedsiębiorców⁴⁷, pod pojęciem „mały przedsiębiorca” subsumowany jest przedsiębiorca zatrudniający do 100 osób, bez względu na przedmiot prowadzonej działalności gospodarczej⁴⁸. W Ustawie z dnia 1 czerwca 2010 r. o wspieraniu małych i średnich przedsiębiorców⁴⁹ definicja wydaje się zbliżona do tej, którą znamy z rodzimego systemu prawnego. Wyznacznikiem jest liczba zatrudnianych w roku kalendarzowym (календарный год) osób, których – wprowadzony po raz pierwszy to tamtejszego systemu – mikroprzedsiębiorca (микроорганизации) może zatrudnić do 15, mały przedsiębiorca (малые организации) od 16 do 100, natomiast średni (средние предпринимательство) od 101 do 250⁵⁰. Pomimo zachowania w tytule aktu typowego dla białoruskiego systemu nazewnictwa, w treści ustawy legislator użył terminów zarówno „mikroprzedsiębiorca”, jak i „mały przedsiębiorca” oraz, charakteryzując wielkość średniego przedsiębiorcy, potwierdził istnienie czwartej grupy przedsiębiorców – większych niż średnich.

W tym miejscu rozważań wypada zauważyć, że wśród zasygnalizowanych środków pomocowych państwa szczególną rolę odgrywają centra wspierające małych przedsiębiorców. Do ich zadań należy udzielanie informacji związanych z podejmowaniem i wykonywaniem działalności gospodarczej⁵¹ czy prowadzenie szkoleń⁵². Nie jest to bez znaczenia, gdyż białoruski przedsiębiorca w toku prowadzonej przez siebie działalności napotyka wiele problemów natury biurokratycznej⁵³. Opiswane centra nie zajmują się jednak udzielaniem wsparcia finansowego na rozpoczęcie (pierwszej) działalności gospodarczej, co bywa w piśmiennictwie krytykowane⁵⁴.

⁴⁷ Указ Президента Республики Беларусь № 255 от 21 мая 2009 года о некоторых мерах государственной поддержки малого предпринимательства, z różn. zm.

⁴⁸ Art. 1 edyktu jw.

⁴⁹ Закон Республики Беларусь от 1 июля 2010 г. № 148-3 О поддержке малого и среднего предпринимательства, z różn. zm.

⁵⁰ Art. 3 ustawy jw.

⁵¹ V. Golovanov, *Legal environment for business*, „Economy of Belarus” 2011, no. 2, s. 12 i n.

⁵² J. Levitsky, *Small business in transition economies: promoting enterprise in Central and Eastern Europe and the former Soviet Union*, London 1996, s. 51 i n.

⁵³ H. Galen, *Small business trickling up in Central and Eastern Europe*, New York 1999, s. 265 i n.

⁵⁴ E.D. Viktorova, *Prospects of mortgage lending development*, „Money and Credit” 2009, no. 6, s. 27 i n.

Formy prawne podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej prawa białoruskiego

Analiza form prawnych, w których prowadzona może być działalność gospodarcza na Białorusi, pozwala na wyprowadzenie wniosku o nieistnieniu zasadniczych różnic w stosunku do form prawnych przewidzianych dla referowanego celu w rodzimym systemie legislacyjnym. Każdemu obywatelowi białoruskiemu przysługuje prawo do prowadzenia działalności gospodarczej jako osoba fizyczna (Индивидуальный предприниматель – w skrócie: ИП), bez potrzeby rejestracji jako osoba prawna (без образования юридического лица)⁵⁵. Działalność gospodarczą (Предпринимательская деятельность) prowadzi on we własnym imieniu (от своего имени) i na własny rachunek (свой риск)⁵⁶ oraz odpowiada całym swoim majątkiem (всем принадлежащим)⁵⁷. Na marginesie rozważań można zauważyć, że obowiązująca w Polsce do niedawna zasada jednego okienka obecna jest również w białoruskim porządku prawnym⁵⁸. Jedną z przesłanek formalnych wniosku o rejestrację działalności gospodarczej jest opłata skarbową (w wysokości 6 dol.)⁵⁹. Przedsiębiorca-osoba fizyczna w obrocie prawnym ma obowiązek posługiwania się firmą zbudowaną ze skrótu ИП oraz imienia (имен) i nazwiska przedsiębiorcy⁶⁰. Ustawodawca tamtejszy nie przewiduje możliwości funkcjonowania referowanego podmiotu pod inną (zmodyfikowaną) firmą⁶¹. Zgodnie z obowiązującym na Białorusi stanem prawnym, przedsiębiorcy będącemu osobą fizyczną nie wolno zatrudnić więcej niż trzy osoby. Co więcej, nie mogą to być „dowolne” osoby, a jedynie członkowie najbliższej rodziny⁶². Zaryzykować można stwierdzenie, że w tym aspekcie mamy tu do czynienia z instytucją zbliżoną do przedsiębiorstwa rodzinnego typowego

⁵⁵ Art. 22 ust. 1 ВКС.

⁵⁶ Art. 1 ust. 1 ВКС.

⁵⁷ Art. 23 ВКС.

⁵⁸ Art. 24 DoR.

⁵⁹ Art. 9 DoR.

⁶⁰ Нр. ИП Ирина Иванова.

⁶¹ Art. 22 DoR.

⁶² Art. 22 ВКС.

dla niemieckiego systemu prawnego⁶³, z tą jednak różnicą, iż w przypadku białoruskiego porządku prawnego ograniczenia dotyczą nie tylko kręgu zatrudnianych osób, ale i ich liczby.

Nie jest obca białoruskiemu systemowi normatywnemu także instytucja spółki cywilnej (Полное Товарищество), za której zobowiązania wspólnicy odpowiadają łącznie na zasadzie subsydiarności całym swoim majątkiem⁶⁴, przy czym wolno być współnikiem tylko w jednej spółce cywilnej⁶⁵. Podobnie jak ma to miejsce w polskim systemie prawnym, także na Białorusi spółka cywilna jest umową, a wspólnicy dokonują czynności prawnych w imieniu spółki, z tą jednak różnicą, iż to ona ma status przedsiębiorcy, a nie – jak ma to miejsce w Polsce – jej wspólnicy⁶⁶.

Przedsiębiorca białoruski może podjąć i wykonywać działalność gospodarczą także w formie prawnej spółki komandytowej (Коммандитное товарищество)⁶⁷. Używając terminologii polskiego legislatora, spółkę taką można scharakteryzować następująco: komplementariusze (полны товарищ) reprezentują spółkę w obrocie i dokonują w jej imieniu czynności prawnych oraz odpowiadają za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem, a komandytariusze (вкладчиков, коммандитов) – do wysokości wniesionego wkładu⁶⁸. Tak opisani komandytariusze nie muszą osobiście wykonywać działalności gospodarczej⁶⁹.

W piśmiennictwie fachowym z zakresu prawa spółek zaznacza się jednak, że zreferowane wyżej formy prawne nie są preferowane przez białoruskich przedsiębiorców, u których opór budzą między innymi: formuła odpowiedzialności całym swoim majątkiem oraz „podwójne” opodatkowanie od dochodu zarówno spółki jako przedsiębiorcy, jak i – „następnie” – osoby fizycznej będącej współnikiem. Podnosi się⁷⁰, że to z tych przyczyn popularniejsza jest

⁶³ M.W. Grebler, *Przedsiębiorstwo rodzinne osób pozostających w zarejestrowanym związku partnerskim w prawie niemieckim*, w: M. Andrzejewski, *Związki partnerskie – debata na temat projektowanych zmian prawnych*, Toruń 2013, s. 247.

⁶⁴ Art. 66 ust. 1 BKC.

⁶⁵ Art. 66 ust. 2 BKC.

⁶⁶ Art. 78 ust. 2 BKC.

⁶⁷ Art. 81–85 BKC.

⁶⁸ Art. 81 BKC.

⁶⁹ Art. 84 BKC.

⁷⁰ G. Ioffe, *Belarus and the West. From estrangement to Honeymoon*, „Journal of Communist Studies and Transition Politics” 2011, nr 27, s. 217 i n.

inna forma prawna opisana w Kodeksie cywilnym Republiki Białorusi, a mianowicie: spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (общество с ограниченной ответственностью – w skrócie: ООО), której wspólnicy za zobowiązania spółki odpowiadają do wysokości wniesionych wkładów⁷¹. Poza białoruskim Kodeksem cywilnym⁷² szczegółowo o wymogach formalnych statutu spółki, jej organach oraz reprezentacji stanowi przywoływana wcześniej Ustawa nr 2020-XII z dnia 9 grudnia 1992 r. o przedsiębiorcach (dalej: UoP)⁷³.

Nadmienić wypada, że do białoruskiego systemu prawnego wprowadzona została⁷⁴ także instytucja spółki z rozszerzoną odpowiedzialnością (Ощество с дополнительной ответственностью – w skrócie: ОДО⁷⁵), tym różniąca się od zreferowanej poprzednio, iż wspólnicy ponoszą odpowiedzialność – nazywaną w piśmiennictwie – „dodatkową” w tym sensie, że minimalny kapitał zakładowy określony jest ustawowo jako wyższy niż w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Interesująca wydaje się procedura rejestrująca. Przywołany wyżej Dekret prezydenta z dnia 16 stycznia 2009 r. o rejestracji i zakończeniu działalności gospodarczej stanowi o maksymalnym czasie trwania rejestracji, który wynosi 5 dni, z czego jeden przeznaczony jest dla przedsiębiorcy, a cztery dla Biura Rejestracyjnego⁷⁶, które – zgodnie z zasadą określaną przez polską doktrynę jako „jedno okienko” – informuje właściwy urząd skarbowy i inne instytucje o rozpoczęciu działalności gospodarczej przez spółkę. Elementem postępowania rejestracyjnego⁷⁷ jest przedstawienie urzędnikowi Biura Rejestracyjnego kilku propozycji firmy spółki; do zadań tego urzędnika należy sprawdzenie w oficjalnym rejestrze, która z firm jest „dostępna” (nie została wcześniej zarejestrowana).

⁷¹ Art. 86 BKC.

⁷² Art. 86–93 BKC.

⁷³ Art. 91–111 UoP

⁷⁴ Art. 94–95 BKC.

⁷⁵ Art. 112–113 UoP.

⁷⁶ Biuro Rejestrujące podlega pod Ministerstwo Sprawiedliwości.

⁷⁷ Procedury rejestracyjne zbliżone są do rodzimych procedur rejestrowych przeprowadzanych przez sądy rejestrowe i zakładają poza weryfikacją firmy otwarcie tymczasowego białoruskiego rachunku bankowego i wpłacenie na niego równowartości przynajmniej połowy wysokości funduszu zakładowego oraz przygotowanie pieczęci i jej notarialne uwierzytelnienie.

Prowadzenie działalności w pewnych segmentach gospodarki podlega reglamentacji⁷⁸. W piśmiennictwie podkreśla się jednak, że widoczne się stają współcześnie tendencje liberalizacyjne⁷⁹, czego ilustracją może być wprowadzenie do systemu prawnego Dekretu prezydenta Republiki Białorusi nr 450 z dnia 1 września 2010 r. o licencjonowaniu wybranych rodzajów działalności gospodarczej⁸⁰, zezwalającego na prowadzenie bez dodatkowych zezwoleń działalności gospodarczej, przykładowo, w zakresie geodezji i kartografii, wydobywania minerałów, rybactwa i łowiectwa oraz transportu i przemysłu stoczniowego⁸¹. W tym miejscu można nadmienić, że sferami gospodarki poddanymi reglamentacji⁸² pozostała, przykładowo⁸³, działalność wydawnicza, bankowa, telekomunikacja i budowlana⁸⁴. Białoruski porządek prawny przewiduje pewne rodzaje działalności gospodarczej, które podejmowane i wykonywane mogą być wyłącznie przez obywateli tego kraju. Dzieje się tak w przypadku usług prawnych⁸⁵.

Wyżej opisane spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i rozszerzoną odpowiedzialnością nie mogą być spółkami jednoosobowymi⁸⁶. Ustawodawca białoruski⁸⁷ dla wypełnienia tej „luki” wprowadził do systemu⁸⁸ instytucję „przedsiębiorstwa unitarnego” (Унітарное прадпрыемства – w skrócie УП), będącego właśnie taką spółką jednoosobową⁸⁹. Legislator nie ogranicza jednak podmiotów mogących być właścicielami spółki do osób fizycznych, a zatem mogą one być

⁷⁸ Obszernie na ten temat J. Korosteleva, *The global recession and the Belarusian economy...*, s. 636 i n.

⁷⁹ D. Rotman, N. Vererneevea, *Belarus in the context...*, s. 75.

⁸⁰ Указ Президента Республики Беларусь № 450 от 01 сентября 2010 г. о лицензировании отдельных видов деятельности, z różn. zm.

⁸¹ M. Akulava, *Foreign investments...*, s. 8.

⁸² Art. 49–79 Kodeksu o inwestycjach Republiki Białoruskiej z dnia 22 czerwca 2001 r. nr 37-3 – Инвестиционный кодекс Республики Беларусь от 22 июня 2001 г. № 37-3, z różn. zm.; dalej: KI.

⁸³ Ustawodawca białoruski posługuje się katalogiem otwartym (могут являться), art. 51.

⁸⁴ Art. 49–51 KI.

⁸⁵ J. Korosteleva, *The global recession and the Belarusian economy...*, s. 639.

⁸⁶ Art. 98 ust. 6 BKC.

⁸⁷ Dla porównania: porządek legislacyjny Federacji Rosyjskiej przewiduje możliwość wykreowania jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz jednoosobowych spółek z rozszerzoną odpowiedzialnością.

⁸⁸ Art. 113–115 BKC.

⁸⁹ Art. 113 ust. 6 BKC.

w posiadaniu innej osoby prawnej⁹⁰. Właściciel przedsiębiorstwa odpowiada za zobowiązania przedsiębiorstwa tylko do wysokości kapitału zakładowego, a jednocześnie przedsiębiorstwo nie odpowiada za prywatne zobowiązania właściciela⁹¹.

Białoruski system prawny zakłada funkcjonowanie dwóch typów spółek akcyjnych: otwartej (открытое акционерное общество – w skrócie ОАО) i zamkniętej (закрытое акционерное общество — ЗАО). Art. 97 Kodeksu cywilnego Republiki Białorusi z dnia 7 grudnia 1998 r. (dalej: BKC) za przesłankę różniącą jeden typ od drugiego wymienia krąg potencjalnych nabywców akcji. Jedynie spółki otwarte mogą być w całości przedmiotem obrotu⁹², natomiast odnośnie do spółek zamkniętych podkreśla się, że albo krąg nabywców jest z góry wcześniej określony (i jest zamknięty), albo wręcz ograniczony do założycieli⁹³. Jeżeli referowany krąg nabywców miałby się zmienić (rozszerzyć), to i forma prawna spółki musi ulec zmianie – musi zostać „otwarta”⁹⁴. Wspólnicy odpowiadają za zobowiązania spółki wyłącznie do wysokości swoich wkładów⁹⁵. Spółki akcyjne są jednak formułą niezwykle nietypową dla małych przedsiębiorców ze względu na kompleksowy sposób zarządzania taką spółką oraz wysoki kapitał zakładowy, określony Dekretem prezydenta z dnia 16 stycznia 2009 r. o rejestracji i zakończeniu działalności gospodarczej, odpowiednio na około 3800 euro i około 960 euro⁹⁶.

Na marginesie rozważań o typach spółek akcyjnych zauważyć wypada, że białoruski prawodawca w Dekrecie prezydenckim nr 144 z dnia 4 marca 2008 r. o uznaniu niektórych dekretów prezydenta Republiki Białorusi za nieobowiązujące⁹⁷ zdecydował zaimplementowanie do swojego porządku legislacyjnego przepisów wyłączających możliwość stosowania tzw. złotych akcji (золотой

⁹⁰ Art. 113 ust. 3 BKC.

⁹¹ Art. 113 ust. 8 BKC.

⁹² Art. 97 ust. 1 BKC.

⁹³ Art. 97 ust. 2 BKC.

⁹⁴ Art. 97 ust. 3 BKC.

⁹⁵ Art. 96 BKC.

⁹⁶ A. Birkner, S. Makarchuk, *Doing business in Belarus...*, s. 6.

⁹⁷ Указ Президента Республики Беларусь № 144 от 4 марта 2008 г. О признании утратившими силу некоторых указов (отдельного положения Указа) Президента Республики Беларусь, z różn. zm.

акции), których celem było zarządzanie (bądź w inny sposób wpływanie na procesy decyzyjne) przez państwo spółkami kapitałowymi⁹⁸.

Udział kapitału zagranicznego w działalności gospodarczej przedsiębiorcy utworzonego na podstawie białoruskiego prawa gospodarczego

Inwestycje na terenie Białorusi podlegają białoruskiemu reżimowi prawnemu. Wydaje się, że jest to typowe (i oczywiste) rozwiązanie prawne dla państwa demokratycznego⁹⁹. Białoruski legislator zdecydował się jednak na wyraźne ustawowe potwierdzenie takiego stanu rzeczy w art. 5 Kodeksu o inwestycjach Republiki Białorusi nr 37-3 z dnia 22 czerwca 2001 r. (dalej: KI). Jedną z form inwestycji, zgodnie z wolą prawodawcy, oprócz akwizycji własności albo akwizycji praw, jest utworzenie działalności gospodarczej¹⁰⁰.

Za inwestycję (инвестиция) uważa się wszelkie aktywa łącznie z gotówką, papierami wartościowymi, sprzętem i prawami autorskimi – przysługującymi inwestorowi na podstawie prawa własności lub innych praw pokrewnych – które inwestor inwestuje w celu osiągnięcia zysku bądź też innego przysporzenia finansowego¹⁰¹. Środki inwestycyjne nie mogą jednak pochodzić z obojętnie jakiego źródła. Źródła inwestycyjne (источники инвестиций) są bowiem wymienione w przywołanym kodeksie¹⁰². Ustawodawca posługuje się w tym celu otwartym katalogiem¹⁰³, niemniej nie ulega wątpliwości, że dopuszcza tu wyłącznie źródła, których pochodzenie jest udokumentowane¹⁰⁴. Wymieniane są tu dwie grupy źródeł. Do pierwszej zalicza się własne fundusze inwestora, łącznie ze środkami amortyzacyjnymi, osiągnięty zysk, po odliczeniu podatków i innych danin publicznych, oraz zysk ze sprzedaży akcji i udziałów w spółkach, jak również zysk wygenerowany w drodze sprzedaży przedsiębiorstwa. Drugą grupę stanowią natomiast fundusze zdobyte w wyniku różnego rodzaju pożyczek,

⁹⁸ Art. 1 edyktu jw.

⁹⁹ G. Ioffe, *Belarus and the West...*, s. 218.

¹⁰⁰ Art. 5 KI.

¹⁰¹ Art. 1 KI.

¹⁰² Art. 5 KI.

¹⁰³ Ustawodawca posługuje się sformułowaniem „mogą przejawiać się” (могут являться).

¹⁰⁴ Wydaje się, że można tu posłużyć się paralełą do polskiego udokumentowania źródeł pochodzenia kapitału w przypadku przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie gier hazardowych.

w tym pożyczek od osób prywatnych, kredytów bankowych lub kredytów innych instytucji finansowych¹⁰⁵.

Legislator inwestycyjny nie posługuje się ani terminem „przedsiębiorca”, ani terminem „osoba zagraniczna”, które byłyby przekładalne na polski porządek prawny. Jak to już wyżej zasygnalizowano, prawodawca używa pojęcia „inwestor” (инвестор) oraz definiuje legalnie zakres znaczeniowy zwrotu „inwestor zagraniczny” (иностраннны инвестор) przez wyliczenie podmiotów, takich jak: inne państwa oraz ich administracyjne jednostki samorządowe reprezentowane przez autoryzowane organy, organizacje międzynarodowe, zagraniczne osoby prawne oraz zagraniczne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej utworzone na mocy prawa zagranicznego, obywatele innych państw oraz obywatele Republiki Białorusi i bezpaństwowcy na stałe zamieszkali poza terytorium białoruskim¹⁰⁶. Za przedsiębiorcę z zagranicznym kapitałem uznaje się przedsiębiorcę, którego kapitał ze źródeł zagranicznych wynosi nie mniej niż 20 000 dol.¹⁰⁷ Jeżeli kwota ta stanowi całość kapitału zakładowego, to ustawodawca stanowi tu o „zagranicznej organizacji komercyjnej” (коммерческой иностранной организацией), w odróżnieniu od przedsiębiorcy z kapitałem łączonym (коммерческой совместной организацией), którego środki finansowe pochodzą zarówno od inwestora zagranicznego, jak i inwestora krajowego¹⁰⁸. Inwestor jest podmiotem praw i obowiązków związanych z prowadzoną działalnością inwestycyjną (gospodarczą), jak również działa na własne ryzyko¹⁰⁹.

Sądzić należy, że wszelkie osoby zagraniczne mają równy dostęp do rynku. Ustawodawca nie tworzy tutaj odrębnych (uprzywilejowanych) grup i zezwala inwestorom zagranicznym na podejmowanie działalności gospodarczej na takich samych zasadach, na jakich czynią to obywatele białoruscy. Prawodawca zakazuje *expressis verbis* dyskryminacji podmiotów zagranicznych, podkreślając, że warunki podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej na terenie Białorusi przez podmioty z obcym kapitałem nie mogą być mniej korzystne (не могут быть менее благоприятными) od tych, które zostały ustanowione dla

¹⁰⁵ Art. 5 KI.

¹⁰⁶ Art. 3 KI.

¹⁰⁷ Art. 77 ustawy KI *expressis verbis* wysokość udziału kapitału zagranicznego podaje właśnie w walucie dolara amerykańskiego (не менее чем 20 000 долларов США).

¹⁰⁸ Art. 80 KI.

¹⁰⁹ Art. 3 KI.

podmiotów bez takiego kapitału¹¹⁰. Wyjątki od tej zasady wprowadzone muszą być do systemu prawnego na drodze ustawy¹¹¹. Zauważyć wypada, że legislator w państwie upatruje gwaranta dla praw własnościowych podmiotów gospodarczych, jak również dla równego ich traktowania¹¹², bez względu na formę prawną, w jakiej te podmioty funkcjonują w obrocie gospodarczym¹¹³.

W przeciwieństwie do samego podejmowania działalności gospodarczej na terenie Białorusi, ustawodawca zdecydował się na zróżnicowanie w pewnych okolicznościach sytuacji prawnej podmiotów z kapitałem zagranicznym. Jako przykład wskazać można regulacje dotyczące wykonywania działalności gospodarczej na terenie małych miejscowości, których populacja nie przekracza 50 000 mieszkańców, przez przedsiębiorców mających siedzibę na ich terenie. Co do zasady bowiem, tak scharakteryzowani przedsiębiorcy zwolnieni są przez okres pierwszych 5 lat¹¹⁴ od zarejestrowania swojej działalności gospodarczej od płacenia licznych podatków i innych danin publicznych¹¹⁵. Wyjątki dotyczą właśnie przedsiębiorców z kapitałem zagranicznym, ale odnoszą się one jedynie do pewnych rodzajów (przedmiotów) działalności gospodarczej oraz wyraźnie wyodrębnionej podgrupy opisywanych przedsiębiorców¹¹⁶. Omawiane zwolnienia są skorelowane

¹¹⁰ Art. 79 ustawy jw.

¹¹¹ Tamże.

¹¹² W pewnych okolicznościach jednak legislator białoruski przewiduje dla podmiotów z kapitałem zagranicznym obowiązek spełnienia określonych dodatkowych wymogów formalnych, jak – przykładowo – zarejestrowania prowadzonej działalności gospodarczej w dodatkowych rejestrach czy uiszczenia wyższych opłat (przez banki i inne instytucje kredytowe czy ubezpieczycieli i brokerów) rejestrowych, por. art. 21 DoR.

¹¹³ Art. 9 oraz art. 13 KI.

¹¹⁴ W razie upadłości przedsiębiorcy z kapitałem obcym muszą „wyrównać” zaległości daninowe i opłacić je w wysokości, która byłaby dla nich właściwa, gdyby nie spełniali obu przesłanek miejscowych łącznie, tj. posiadania siedziby i faktycznego prowadzenia działalności na terenie miejscowości o populacji poniżej 50 000 osób.

¹¹⁵ Art. 1 i 2 Edyktu nr 1 Prezydenta Republiki Białorusi z dnia 28 stycznia 2008 r. o stymulowaniu produkcji i sprzedaży dóbr – Указ № 1 Президента Республики Беларусь от 28 января 2008 г. о стимулировании производства и реализации товаров (работ, услуг), z różn. zm.

¹¹⁶ Nie korzystają z dobrodziejstw daninowych ci przedsiębiorcy z kapitałem zagranicznym, którzy wytwarzają (produkują) dobra i oferują usługi poza miejscowością, w której wykonywana jest działalność gospodarcza, jak również m.in.: 1) prowadzący działalność w zakresie gier liczbowych oraz organizatorzy elektronicznych gier interaktywnych, 2) producenci, magazynierzy i sprzedawcy broni palnej, amunicji i materiałów wybuchowych, 3) producenci, magazynierzy i sprzedawcy materiałów trujących i radioaktywnych, 4) producenci, magazynierzy i sprzedawcy leków, substancji psychotropowych i ich pochodnych, 5) producenci i sprzedawcy wyrobów alkoholowych i tytoniowych, 6) prowadzący działalność zastrzeżoną dla mennicy państwowej, 6) prowadzący działalność w zakresie środków masowego przekazu, 7) prowadzący

z przywołanymi wcześniej małymi miejscowościami i nie znajdują zastosowania w stosunku do przedsiębiorców niespełniających łącznie obu zaszygnalizowanych przesłanek: posiadania siedziby i faktycznego wykonywania działalności gospodarczej na terenie miasta o populacji mniejszej niż 50 000 mieszkańców¹¹⁷. Ustawodawca białoruski podkreśla konieczność poinformowania urzędów rejestrujących działalność gospodarczą o zmianie wpisu odnośnie do siedziby przedsiębiorcy nie później niż 10. dnia roboczego od zaistnienia zdarzenia¹¹⁸.

Na marginesie rozważań o korzystniejszych warunkach podatkowych¹¹⁹ pewnej grupy przedsiębiorców, w tym przedsiębiorców z obcym kapitałem, zauważyć wypada, że białoruskiemu porządkowi legislacyjnemu nie są obce również instytucje prawne, takie jak: wolne strefy ekonomiczne¹²⁰ (свободные экономические зоны)¹²¹, parki wysokich technologii (Парк высоких технологий)¹²² czy Towarzystwo Nauki i Technologii (Научно-технологическая ассоциация Инфопарк)¹²³, którego członkami są

działalność leczniczą w zakresie chorób zagrażających zdrowiu ludności, 8) prowadzący działalność weterynaryjną w przedmiocie leczenia niebezpiecznych chorób zakaźnych.

¹¹⁷ Art. 3 edyktu jw.

¹¹⁸ Art. 21 DoR.

¹¹⁹ Niejednokrotnie oprócz zwolnień dodatkowych, w pewnych warunkach gospodarczo-prawnych, prawodawca białoruski zobowiązuje się do wzmocnienia sytuacji przedsiębiorców, w tym przedsiębiorców z obcym kapitałem, także i w inny sposób, np. przez gwarancje niezmienności określonych legislacji przez okres 7 lat, jak ma to miejsce w przypadku wolnych stref ekonomicznych, czyli niezmienności warunków działalności, jakie obowiązywały w momencie jej rejestracji.

¹²⁰ Wolne strefy ekonomiczne regulowane są kilkoma aktami prawnymi, wśród których za najważniejsze uznaje się Ustawę Republiki Białorusi z dnia 7 grudnia 1998 r. nr 213-3 o działalności gospodarczej na obszarze wolnych stref ekonomicznych – Закон Республики Беларусь от 7 декабря 1998 г. № 213-3 О свободных экономических зонах, z różn. zm., Edykt Prezydenta Białorusi z dnia 9 czerwca 2005 r. nr 262 o działalności gospodarczej na obszarze wolnych stref ekonomicznych Republiki Białorusi – Указ Президента Республики Беларусь от 9 июня 2005 г. № 262 о некоторых вопросах деятельности свободных экономических зон на территории Республики Беларусь, z różn. zm., oraz ustawy konstytuujące poszczególne wolne strefy ekonomiczne.

¹²¹ Minimalna kwota inwestycji wynosi równowartość 1 mln euro i jest tożsama zarówno dla przedsiębiorców bez udziału kapitału zagranicznego, jak i dla przedsiębiorców charakteryzujących się posiadaniem takiego kapitału.

¹²² Por. Dekret Prezydenta Republiki Białorusi z dnia 22 września 2005 r. nr 12 o Parku Wysokich Technologii – Декрет Президента Республики Беларусь от 22 сентября 2005 г. № 12 о Парке высоких технологий, z różn. zm.

¹²³ Por. Edykt Prezydenta Republiki Białorusi z dnia 3 maja 2001 r. nr 234 o rządowym wspieraniu rozwoju technologii informatycznych i eksportu – Указ Президента Республики

przedsiębiorcy, w tym przedsiębiorcy z kapitałem zagranicznym, prowadzący działalność w sferze technologii informatycznych.

Inwestorom przysługuje prawo do dysponowania wygenerowanym zyskiem zgodnie ze swoją wolą w granicach wyznaczonych prawem białoruskim. Przywołane granice najczęściej odnoszą się do odprowadzania należności podatkowych i innych danin publicznych. Inwestorom zagranicznym przysługuje (słuszne i zrozumiałe) prawo do rozporządzania profitami nie tylko na terenie Białorusi i ponownego ich zainwestowania (reinwestowania¹²⁴) w tym kraju, ale i do spożytkowania zarobku poza jego granicami¹²⁵. Dochody z inwestycji nie mogą zostać znacjonalizowane¹²⁶, a co za tym idzie – inwestora nie można¹²⁷ wywłaszczyć z jego dochodu wygenerowanego na terenie Białorusi, ani z praw własnościowych do innych nieruchomości i rzeczy ruchomych¹²⁸.

W celu zachęcenia do inwestowania na terenie Białorusi, rząd tego kraju może udzielić dodatkowych gwarancji ustalanych w sposób kazuistyczny z poszczególnymi inwestorami¹²⁹.

Uwagi końcowe

Białoruski legislator, regulując kwestie gospodarcze, wprowadza do systemu prawnego wiele reguł tworzących treść zasady wolności podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej. Przede wszystkim z wolności tej mogą korzystać obywatele Republiki Białorusi, a także obywatele innych państw

Беларусь от 3 мая 2001 г. № 234 о государственной поддержке разработки и экспорта информационных технологий, з рóзн. зм.

¹²⁴ Pojęcie „reinwestowanie” (реинвести́рование) jest terminem zdefiniowanym legalnie i odnosi się do zainwestowania wygenerowanego przez inwestora dochodu z działalności gospodarczej na terenie Białorusi ponownie w przedsięwzięcia gospodarcze mające miejsce na terytorium tego kraju, por. art. 10 KI.

¹²⁵ Art. 10 KI.

¹²⁶ Terminowi „nacjonalizacja” (национали́зация) w białoruskim porządku prawnym nadaje się takie samo znaczenie, jak ma to miejsce w rodzimym systemie legislacyjnym; nacjonalizacja oznacza przejęcie przez państwo własności prywatnej, por. art. 243 i art. 245 BKC.

¹²⁷ W sytuacjach nadzwyczajnych, takich jak klęski, przykładowo, klęski żywiołowe, może dojść do przejęcia mienia przez państwo i procedury odszkodowawcze zakładają obliczanie wartości skonfiskowanego (bądź uszkodzonego mienia) nie przez rzeczoznawców białoruskich, lecz zgodnie z wyznacznikami London Interbank Market, por. art. 12 KI i art. 243 BKC.

¹²⁸ Art. 11 KI.

¹²⁹ Por. art. 14–21, 26, 33, 37, 40, 44 KI.

(również bezpieczeństwa) zainteresowani inwestowaniem na terenie tego kraju. Przedsiębiorcy pozostawia się prawo wyboru formy prawnej, w jakiej pragnąłby uczestniczyć w życiu gospodarczym, a suwerenowi ogranicza się możliwość ingerowania w działalność przedsiębiorcy. Legislacja ustala ramy prawne, w jakich przedsiębiorca białoruski (czy przedsiębiorca z zagranicznym kapitałem) funkcjonuje, niemniej jednak, co należy podkreślić, czyni to, opierając się na wyznacznikach typowych dla systemów demokratycznych, jak – przykładowo – równość wszystkich podmiotów w dostępie do środków finansowania i wspierania działalności gospodarczej czy też równość w obowiązkach związanych z procedurami rejestracyjnymi i odpowiedzialnością za zaciągane zobowiązania. Kontrola i nadzór w gospodarce bywają bardzo często odbierane przez (potencjalnych) inwestorów jako przykrość i uciążliwość, ale pełnią one także funkcje ochronne (konsumentów, wierzycieli czy pracowników prywatyzowanych jednostek gospodarczych).

Z całą pewnością białoruski porządek gospodarczo-prawny nie jest idealny, a wolność gospodarcza nie ma w nim charakteru absolutnego. Tej konkretnej wolności na Białorusi (*de iure*) nie można przypisać charakteru wyłącznie iluzorycznego.

Źródła prawa

Dekret Prezydenta Republiki Białorusi z dnia 20 marca 1998 r. nr 3 o prywatyzacji przedsiębiorstw radzieckich w Republice Białorusi (Декрет Президента Республики Беларусь от 20 марта 1998 г. № 3 о приватизации государственной собственности в Республике Беларусь), z różn. zm.

Dekret Prezydenta Republiki Białorusi z dnia 22 września 2005 r. nr 12 o Parku Wysokich Technologii (Декрет Президента Республики Беларусь от 22 сентября 2005 г. № 12 о Парке высоких технологий), z różn. zm.

Dekret Prezydenta Republiki Białorusi z dnia 16 stycznia 2009 r. nr 1 o rejestracji i zgłoszeniu zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej przez podmioty gospodarcze (Декрет Президента Республики Беларусь от 16 января 2009 г. № 1 о государственной регистрации и ликвидации [прекращении деятельности] субъектов хозяйствования), z różn. zm.

Edykt Prezydenta Republiki Białorusi z dnia 3 maja 2001 r. nr 234 o rządowym wspieraniu rozwoju technologii informatycznych i eksportu (Указ Президента

- Республики Беларусь от 03 мая 2001 г. № 234 о государственной поддержке разработки и экспорта информационных технологий), z różn. zm.
- Edykt Prezydenta Białorusi z dnia 9 czerwca 2005 r. nr 262 o działalności gospodarczej na obszarze wolnych stref ekonomicznych Republiki Białorusi (Указ Президента Республики Беларусь от 9 июня 2005 г. № 262 о некоторых вопросах деятельности свободных экономических зон на территории Республики Беларусь), z różn. zm.
- Edykt Prezydenta Republiki Białoruskiej z dnia 18 czerwca 2005 r. nr 285 o wybranych środkach rejestracji działalności gospodarczej (Указ Президента Республики Беларусь от 18 июня 2005 г. № 285 О некоторых мерах по регулированию предпринимательской деятельности), z różn. zm.
- Edykt nr 1 Prezydenta Republiki Białorusi z dnia 28 stycznia 2008 г. o stymulowaniu produkcji i sprzedaży dóbr (Указ Президента Республики Беларусь от 28 января 2008 г. о стимулировании производства и реализации товаров [работ, услуг]), z różn. zm.
- Edykt Prezydenta Republiki Białorusi z dn. 25 lutego 2008 г. nr 113 (Указ Президента Республики Беларусь от 25 февраля 2008 г. № 113 о порядке и условиях продажи юридическим лицам предприятий как имущественных комплексов бытовых государственных организаций), z różn. zm.
- Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь ад 15 марта 1994 года.
- Kodeks cywilny Republiki Białorusi z dnia 7 grudnia 1998 г. nr 218-3 (Гражданский кодекс Республики Беларусь от 7 декабря 1998 г. № 218-3).
- Kodeks o inwestycjach Republiki Białoruskiej z dnia 22 czerwca 2001 г. nr 37-3 (Инвестиционный кодекс Республики Беларусь от 22 июня 2001 г. № 37-3), z różn. zm.
- Państwowy program wspierania małych przedsiębiorstw na lata 2010–2012 uchwalony 28 grudnia 2009 r.* – Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 28 декабря 2009 г. № 1721 О Государственной программе поддержки малого и среднего предпринимательства в Республике Беларусь на 2010–2012 годы).
- Ustawa Republiki Białorusi z dnia 19 stycznia 1993 г. nr 2103-XII o przekształcaniu i prywatyzacji przedsiębiorstw radzieckich w Republice Białorusi (Закон Республики Беларусь от 19 января 1993 г. № 2103-XII О разгосударствлении и приватизации государственной собственности в Республике Беларусь), z różn. zm.

- Ustawa Republiki Białorusi z dnia 7 grudnia 1998 r. nr 213-3 o działalności gospodarczej na obszarze wolnych stref ekonomicznych (Закон Республики Беларусь от 7 декабря 1998 г. № 213-3 О свободных экономических зонах), z różn. zm.
- Ustawa z dnia 9 grudnia 1992 r. nr 2020-XII o przedsiębiorstwach (Закон Республики Беларусь от 9 декабря 1992 г. № 2020-XII о хозяйственных обществах), z różn. zm.
- Указ Президента Республики Беларусь № 144 от 4 марта 2008 г. О признании утратившими силу некоторых указов (отдельного положения Указа) Президента Республики Беларусь, z różn. zm.
- Указ Президента Республики Беларусь № 255 от 21 мая 2009 года о некоторых мерах государственной поддержки малого предпринимательства, z różn. zm.
- Указ Президента Республики Беларусь от 25 мая 2010 г. № 273 о создании государственного учреждения Национальное агентство инвестиций и приватизации, z różn. zm.
- Указ Президента Республики Беларусь № 450 от 01 сентября 2010 г. о лицензировании отдельных видов деятельности, z różn. zm.
- Закон Республики Беларусь от 16 октября 1996 г. № 685-XIII о государственной поддержке малого предпринимательства в Республике Беларусь, z różn. zm.
- Закон Республики Беларусь от 1 июля 2010 г. № 148-3 О поддержке малого и среднего предпринимательства, z różn. zm.

Literatura

- Akulava M., *Foreign investments: not just attraction, but effectiveness*, Minsk 2011.
- Balmaceda M.M., *The politics of energy dependency. Ukraine, Belarus, and Lithuania between domestic oligarchs and Russian pressure*, Toronto 2012.
- Bekus N., *Struggle over identity: the official and the alternative "Belarusianness"*, Budapest 2010.
- Birkner A., Makarchuk S., *Doing business in Belarus*, Minsk 2010.
- Chakmarowa V., *Belarus in the word. Finding the ways to overcome economic difficulties*, Washington DC 2010.
- Frye T., *Building states and markets after communism: the perils of polarized democracy*, New York 2010.
- Galen H., *Small business trickling up in Central and Eastern Europe*, New York 1999.

- Gates S.M., Leuschner K.J., *In the name of entrepreneurship: the logic and effects of special regulatory treatment for small business*, Santa Monica 2007.
- Golovanov V., *Legal environment for business*, „Economy of Belarus” 2011, no. 2.
- Greßler M.W., *Etyczne ograniczenia w podejmowaniu i wykonywaniu działalności gospodarczej w prawie polskim i niemieckim*, Szczecin 2011.
- Greßler M.W., *Przedsiębiorstwo rodzinne osób pozostających w zarejestrowanym związku partnerskim w prawie niemieckim*, w: M. Andrzejewski, *Związki partnerskie – debata na temat projektowanych zmian prawnych*, Toruń 2013.
- Hull G., *Small business tricking up in Central and Eastern Europe*, New York 1999.
- Ioffe G., *Belarus and the West. From estrangement to Honeymoon*, „Journal of Communist Studies and Transition Politics” 2011, no. 27.
- Kirchner R., Giucci R., Skriba A., *Privatisation in Belarus. Improving the implementation framework*, Minsk 2010.
- Korosteleva J., *The global recession and the Belarusian economy. Revealing cracks in the model*, „Journal of Communist Studies and Transition Politics” 2011, no. 3–4.
- Korosteleva E., Natorski M., Simao L., *The eastern dimension of the European neighbourhood policy: practices, instruments and social structures*, „East European Politics” 2013, no. 3.
- Kosikowski C., *Czy w Polsce może być więcej wolności gospodarczej?*, w: *Księga jubileuszowa Profesora Stanisława Jędrzejewskiego*, red. H. Nowicki, W. Sz wajder, Toruń 2009.
- Lane D., *The impact of economic crisis: Russia, Belarus and Ukraine in comparative perspective*, „Journal of Communist Studies and Transition Politics” 2011, no. 3–4.
- Levitsky J., *Small business in transition economies: promoting enterprise in Central and Eastern Europe and the former Soviet Union*, London 1996.
- Libman A., Vinokurov E., *Holding-together regionalism. Twenty years of post-Soviet integration*. Basingstoke, Hampshire–New York 2012.
- Meyer-Sahling J.-H., Veen T., *Governing the post-communist state: government alternation and senior civil service politicisation in Central and Eastern Europe*, „East European Politics” 2012, no. 1.
- Myant M., Drahoukoupil J., *Integrated and corrupted: capitalism in transitional post-communist Europe (Review of Transition economies: political economy in Russia, Eastern Europe and Central Asia)*, New York 2011.
- Naughton B., *The Chinese economy: transitions and growth*, Cambridge 2007.
- Nordt I.J., *Small business development in post-communist East Germany and Russia*, Washington DC 2003.

- Pawełczyk M., *Prawo działalności gospodarczej – uwagi krytyczne*, „Rejent” 2001, nr 3.
- Pelipas I., *Money and prices in Belarus. Information content of different monetary aggregate*, w: *The periphery of the euro. Monetary and exchange rate policy in CIS countries*, red. L.W. de Souza, P. de Lombearde, Ashgate 2006.
- Pelipas I., *Struktural breaks and dynamic characteristics of inflation and growth rates of monetary aggregates*, Minsk 2011.
- Rakova E., *History and prospects of privatisation in Belarus*, „BellarusInfo” 2009, no. 2.
- Rosmarov V., *Development of entrepreneurship and SMEs in countries in transition. The Belarusian experience*, New York 2003.
- Rotman D., Vererneeva N., *Belarus in the context of the neighbourhood policy. Between the EU and Russia*, „Journal of Communist Studies and Transition Politics” 2011, no. 1.
- Šarcewicz P., *Privatization in Central and Eastern Europe*, London 2003, s. 7.
- Stroschein S., *Ethnic struggle, coexistence, and democratization in Eastern Europe*, Cambridge 2012.
- Szafrański A., *Przedsiębiorca i działalność gospodarcza*, w: Z. Szażyk, A. Szafranski, *Publiczne prawo gospodarcze*, Warszawa 2010.
- Van der Loo G., Van Elsuwege P., *Competing paths of regional economic integration in the post-Soviet space. Legal and political dilemmas for Ukraine*, „Review of Central and East European Law” 2012, no. 37.
- Viktorova E.D., *Prospects of mortgage lending development*, „Money and Credit” 2009, no. 6.
- Zaborowski M., *Westernizing the east: external influences in the post-communist transformation of eastern and central Europe*, „Communist Studies and Transition Politics” 2005, no. 1.

GENERAL APPROACHES TO STARTING AND RUNNING BUSINESS ACTIVITIES IN THE LEGISLATURE OF THE REPUBLIC OF BELARUS

Summary

In order to envisage economic freedom Belarusian legislator implemented several rules. These rules do not really vary from those known to the democratic standards. Economic activity can be run by both: citizens and foreign units. It is possible for an entrepreneur to choose legal form in which they would like to start business activity. The

sovereign is not to interfere infinitely with this entrepreneurship. Lawgiver declares the rules connected to the state support as well as other duties related to the governmental control and supervision in a clearly manner.

Analysis of the Belarusian economic legislative implies that from the legislative point of view the Republic of Belarus meets the criteria of democratic freedom to undertake and run economic activity. However, due to the fact that – for the time being – the dominant entrepreneurship manager remains the state, it may be indicated, that the Belarusian market economy is not really strong.

Translated by Małgorzata W. Greßler

Keywords: Belarusian public economic law, economic freedom, economic activity, entrepreneurship legal forms, privatization, small entrepreneur, state support for small business